

Tekijä Kaisa Karhu

Työn nimi Kun Floora ja Fauna kohtaavat

Laitos Median laitos

Koulutusohjelma Valokuvataide

Vuosi 2013

Sivumäärä 26.

Kieli Suomi

Tiivistelmä

Kun Floora ja Fauna kohtaavat tarkoittaa hetkeä jolloin ihminen ja kasvi kohtaavat samassa tilassa, puutarhassa, puistossa, tai ikkunalasin läpi nähtynä vieraassa paikassa ja samaisella hetkellä muodostuvat yhdeksi yksiköksi.

Valokuviin olen tallentanut ihmisiä, kasveja ja paikkoja, yksityiskohtia näkemästäni kameran linssin läpi. Kuvissa ihmiset ja kasvit muuttuvat minulle yhdeksi ja samaksi asiaksi. Tavoittelen molempia kuvatessani yhteyden saamista johonkin toiseen. Valokuvin yritän kertoa tunteesta, yksinäisyydestä, jota koen ollessani näiden asioiden ympäröimänä.

Kukat ovat minulle kuin ihmisiä, kasvit näytteitä lujasta tahdosta elää, vaikka niiden elinkaari voikin olla kovin lyhyt. Kuvat kasveista muuttuivat tunnetilojen ilmauksiksi. Valokuvin muodostin näistä fragmenteista minun näköistäni tunnekartastoa.

Valokuva on yksi tyhjä hetki ja poismennyt aika, silti koettu, nähty ja tallennettu. Kuvat ovat hetkiä, jolloin ymmärrän yksinäisyyden, joka niihin sisältyy. Ilman niitä en tajuaisi valokuvaan tallennettua hetkeä, joka muuten olisi mennyt minulta ohi. Se on salaisuus, jonka haluan muillekin kertoa. Ilman kuvia en tuntisi kadottamaani aikaa.

Kirjallisessa osuudessani käsittelen yksinäisyyttä, tarvettani tallentaa hetket valokuvin, etten unohda niitä. Käsittelen myös muistoja, näistä valokuvista, joita ilman en kokisi olevani elossa. Valokuvaan yksinäisyyttäni, sitä tunnetta, jota koen kuvanottohetkellä ja jonka haluan säilöä vaikka väkisin purkkiin. Se on pelkoa siitä, että menetän jotain oleellista, jonkin kauniin muiston elämästäni jos en saa sitä tallennettua filmille, siihen purkkiin, jota kutsutaan kameraksi. Samalla kuvaamiseni on yritys ymmärtää itseäni ja luomaani visuaalista maailmaa sekä ymmärrystä ole-massaolostani. Työ koostuu 38 valokuvasta, joista olen tehnyt kirjan.

Opinnäyte koostuu kahdesta erillisestä kirjasta, joista toinen on kuvateos. Kummatkin kirjat ovat käsin sitomiani.

Avainsanat Kasvit, muisto, muotokuva, snapshot, tunne, valokuva, yksinäisyys.

Kun Flora ja Fauna kohtaavat

Kaisa Karhu

Kandidaatin opinnäytetyö

Aalto yliopiston Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu

Median laitos

Valokuvataiteen koulutusohjelma

2013

Sisällysluettelo:

Johdanto	4
1. Yksinäisyys	5-7
2. Kuvaan kaiken havaitsemani	7-8
2.1 Matkat; tarve tallentaa, etten vain unohda	8-9
2.2 Kukista – kasveista	9-11
2.3 Ihminen edessäni	11-13
2.4 Välineestä	13-15
3. Snapshot	15-16
4. Tunne kuvassa	16-17
4.1 Kuvamassalla kerron tunteesta	17-19
5. Muisto ja aika	19-20
5.1 Valokuva ei voi olla 'muistikuva'	20-21
6. Prosessi	21-23
Lopuksi	23
Lähdeluettelo	25-26

Johdanto

Kandidaatin opinnäytetyöni *Kun Floora ja Fauna kohtaavat* käsittelee yksinäisyyttä ja tarvetta- ni tallentaa hetket valokuvin, etten unohda niitä. Käsittelem myös muistoa, näistä valokuvista, joita ilman en kokisi olevani elossa. Työ koostuu 38 valokuvasta sekä kirjallisesta osasta.

Valokuvaan yksinäisyyttäni, sitä tunnetta, jota koen kuvanottohetkellä ja jonka haluan säilöä filmille. Samalla kuvaamiseni on yritys ymmärtää itseäni ja luomaani visuaalista maailmaa, sekä ymmärrystä olemassaolostani. Kirjallisessa osassa pohdin muiston merkitystä, kuvasarjan tekemisen tapoja, prosessia, yksinäisyyden teemaa ja kuva-aiheita laajemmin.

Teossarjani nimi *Kun Floora ja Fauna kohtaavat* tarkoittaa hetkeä jolloin ihminen ja kasvi kohtaavat samassa tilassa, puutarhassa, puistossa, tai ikkunalasin läpi nähtynä ja samaisella hetkellä muodostuvat yhdeksi yksiköksi. Nimi viittaa myös kokemukseeni yksinäisyyden tunteesta, jonka haluan tallentaa matkoillani kuvaamiini kasvi- ja tuokiokuvaan sekä henkilökuviin minulle läheisistä ihmisistä. Molemmissa valokuvissa floora ja fauna kohtaavat, mutta erillisillä pinnoilla.

1. Yksinäisyys

”Valmius kokea yksinäisyyttä on ikään kuin sisäänrakennettu minuuden tunteeseen. Yksinäisyys on minä tietoisien yksilön elämään kuuluva tosiasia, johon jokaisen täytyy rakentaa jonkinlainen suhde, sillä se syntyy ihmisessä itsessään.”¹

Yksinäisyyttä kokee valtaosa ihmisistä jossain vaiheessa elämäänsä. Ihmissuhde katkeaa, läheinen kuolee, henkilökohtainen kriisi tai masennus usein aiheuttavat tunteen yksinäisyydestä. Yksinäisyys voi olla jatkuvaa, pitkäkestoista, jolloin se on tuhoavaa, mutta myös hetkellistä, jolloin se usein liittyy tiettyihin tilanteisiin tai elämänvaiheeseen. Yksinäisyyden vakiintuneita tyyppejä ovat *eksistentiaalinen, emotionaalinen, fenomenologinen, kulttuurinen ja sosiaalinen yksinäisyys*.² Perehdyt itse tarkemmin vain kolmeen yksinäisyyden tyyppiin; sosiaaliseen, emotionaaliseen sekä eksistentiaaliseen, joiden koen olevan osa työni lähtökohtia sekä omaa kokemustani.

Sosiaalisella yksinäisyydellä tarkoitetaan yleensä tilannetta, jossa ihmiseltä puuttuu läheisiä ihmisiä, sosiaalisia kontakteja. Toisaalta myös ihminen, jolla

näyttää olevan paljon ihmisiä ympärillään voi kokea yksinäisyyttä, emotionaalista yksinäisyyttä, tunnetta läheisten ihmissuhteiden puuttumisesta. Sari Taimela vertaa emotionaalisen yksinäisyyden kokemuksen lapseen, joka on hylätty. Silloin lapsi kokee pelon tunnetta ja itsensä tyhjäksi.³ Eksistentiaalinen yksinäisyys on yleensä ihmisen omaa sisäistä kokemusta, subjektiivista kokemusmaailmaa, olemassaolon peruuttamattomasta erillisyydestä. Siinä yksilö kokee oman olemassaolonsa puutteellisena, vaikka ympärillä olisi emotionaalisia kiintymyssuhteita ja sosiaalisia ihmiskontakteja.⁴ Mielestäni yksinäisyyden tunne on aina subjektiivista, mutta se on jaettavissa ja muiden ymmärrettävissä.

Minulle yksinäisyys liittyy juuri elämäntilanteisiin ja on hetkittäistä, ei jatkuvaa. Vaikka usein ihmisten ympäröimänä koen olevani yksin tiedän, että se on vain tunne ja ohimenevä. Olen opetellut sietämään yksinäisyyttä. Tiedän, että jokaiselle tulee elämän aikana tilanteita, jolloin joutuu viettämään eripituisia aikoja yksin. Silti sitä on vaikea hyväksyä kriisin keskellä. Silloin tilaa ja aikaa alkaa täyttää toiminnalla, pakenee yksinäisyydentunnetta vimmatusti. Minä täytin yksinäisyydentunnettani pakonomaisesti

1 Taimela, 2007, s. 24

2 Mäkelä, 2010, s. 15

3 Taimela, 2007, s. 26

4 Taimela, 2007, s. 28

kuvaamalla, se on minun keinoni selvittää ja tunnistaa yksinäisyys.

Ihminen kaipaa toisen ihmisen läheisyyttä. Meillä on sisäinen tarve tuntea olevamme jollekin tärkeitä ja tarve myös tuntea toinen ihminen läheiseksi ja tärkeäksi. Minulle tuo tarve näyttäytyi kuvin. Minulle oli tärkeää valokuvata kaikki hetkeni valokuvin, etten unohda olevani olemassa ja ettei minua unohdeta. Tunsin, että valokuvan avulla pääsin lähemmäksi ihmisiä. Kuvasin hetkeni, tallensin erillisyyden kokemukseni kuvin. Pystyin tavoittamaan ihmisen kuvan kautta.

Itselleni esittämä kysymys oli, voinko kertoa valokuvalla yksinäisyyden tunteesta, jonka kuvanottohetkellä koen? Lähdin pohtimaan välittykö tuo täysin subjektiivinen ja henkilökohtainen kokemus kuvan kautta muille tai edes itselleni. Olinhan fyysisesti yksin siinä kuvatessani, kuva jää yksin, mutta jaan sen muille, jolloin yksinäisyydentunne ei ole enää vain minulle itselleni tarkoitettu, vaan jaettu kokemus yksinäisyydestä.

Koen asiat ja tapahtumat yksin, näen asiat yksin, vaikka olisinkin seurassa. Kuvaan hetkiä, joita olen kokenut tai nähnyt yksin, mutta joiden avulla haluan näyttää ne tilanteet myös muille, etten itse niitä unohtaisi tai ettei niitä unohtettaisi. Minulle valokuvat kertovat sen, että olen hengissä. Niiden kautta voin kokea olevani osa tätä maailmaa, vaikka olenkin ne nähnyt yksin ja tuntenut olevani yksin. Valokuvat toimivat tallenteina siitä todellisuudesta, jonka haluan näyttää ja näin uskotella itselleni, että kaikki on hyvin.

Kuvaan jää aina yksinäisyys. Se on yksi tyhjä hetki ja poismennyt aika, silti koettu, nähty ja tallennettu. Kuvat ovat hetkiä, jolloin ymmärrän yksinäisyyden, joka niihin sisältyy. Ilman niitä en tajuaisi valokuvaan tallennettua hetkeä, joka muuten menisi minulta ohi. Se on salaisuus, jonka haluan muillekin kertoa. Ilman kuvia en tuntisi kadottavani aikaa. Katson niitä kuin omaa minääni, ne ovat minun hetkiäni olemassa olleesta ajasta, sekä olemassaoloni selitys. Ilman kuvia en tuntisi olevani elossa.

Valokuviini olen tallentanut ihmisiä, kasveja ja paik-

koja, yksityiskohtia näkemästani kameran linsin läpi. Kuvissa ihmiset ja kasvit muuttuvat minulle yhdeksi ja samaksi asiaksi. Tavoittelen molempia kuvatessani yhteyden saamista johonkin toiseen. Valokuvien yritän kertoa tunteesta, yksinäisyydestä, jota koen ollessani näiden asioiden ympäröimänä.

2. Kuvaan kaiken havaitsemani

Valokuvaan säilyttääkseni jotain konkreettista ihmisistä ympärilläni, tilanteista, paikoista, valosta, tunteesta, sekä niistä hetkistä, jotka koen yksinäisinä ja jotka on säilöttävä purkkiin vaikka väkisin. Minun on kuvattava, etten unohda. Pelkään muuten unohtavani kauniin valon jonka näin, hetken jossa olin tai jonkin maiseman, jos minulla ei ole valokuvaa siitä. Kaiken kuvaaminen on myös pelkoa siitä, että menetän jotain oleellista, jonkin kauniin muiston elämästäni jos en saa sitä tallennettua filmille, siihen purkkiin, jota kutsutaan kameraksi.

Taiteilijat ovat kautta aikain selvittäneet omaa työskentelyään henkilökohtaisten tapahtumien kautta. Kuten Diane Arbus ja Garry Winogrand, joilla molemmilla oli pakonomainen tarve kuvata hetkiä, dokumentoida näkemäänsä. He useimmiten

kuvasivat ihmisiä, joita kohtasivat kaduilla, puistoissa tai yksityisissä kodeissa, sekä sitä kautta myös omaa elämäänsä.

Minulla on tarve säilyttää jokin asia, nähty tilanne, tehdä siitä fyysinen kappale: valokuva. Tunteen saan vain säilytettyä omaan muistiini, mutta samalla yritän kuvallistaa sen muille fyysisesti näkyväksi. Fyysinen kuva on minulle todiste – kappale, jonka voin ottaa käteeni ja katsoa sitä, koskettaa, nähdä; olen siinä ja jokin hetki on siinä. Minulle tärkeä/merkityksellinen tapahtuma tallennettuna. Aivan kuten Garry Winogrand on sanonut, että hän kuvasi koska halusi nähdä miltä jokin näytti valokuvana.⁵ Hän kuvasi jatkuvasti sitä mikä häntä kiinnosti, näkymiä laitettuna neljän raamin sisälle. Hetki, yksien seinien sisällä. Ei sen enempää, tai vähempää. Winogrand meni tallentamisessaan aivan toiselle tasolle. Hänen oli pakko kuvata kaikkea, jopa siihen pisteeseen saakka, ettei enää kehittänyt kuvaamiaan filmejä. Hän kuvasi elämänsä aikana kymmeniä tuhansia filmirullia, joista hänen kuolemansa jälkeen löydettiin vielä 2500 kehittämättömänä. Hänellä oli pakonomainen tarve kuvata asioita joita näki ja jotka olivat hänelle kiinnostavia; ihmisiä, eläimiä, eläintarhoja, kasvoja, katunäkymiä, nopeita ohikiitäviä hetkiä. Hän kuvasi

⁵ http://en.wikipedia.org/wiki/Garry_Winogrand

koko ajan saadakseen tilanteet tallennettua. Minäkin kuvasin koko ajan, mutta vain matkoillani.

2.1 Matkat; tarve tallentaa, etten vain unohda

Sartre on sanonut, että ihmisen olemassaolo näyttyy mahdollisuutena, jonakin asiana jota ei vielä ole.⁶ Minulla on hylätyksi tuleminen pelko. Erot, ihmissuhteiden kariutuminen, joista seuraa väistämätön kipu ja suru, ruokkivat tarvetta tallentaa yksinäisyyden kokemuksia. Jokainen matka on osunut hetkeen, jolloin jokin on muuttunut minussa, tai elämäntilanteessani. Noina hetkinä matkoillani olin hukassa ja halusin siten kaksinkäsin pitää kiinni siitä todellisuudesta, jonka siinä hetkessä näin. Loin jotain uutta itselleni, johon tarrautua kun muut asiat hajosivat ympäriltäni tai muuttivat olomuotoaan johonkin suuntaan, etten ymmärtänyt näkemääni. Silloin huomasin, että en ollut kuvieni kanssa yksin. Ne kertoivat, ja kertovat minulle, että olin elänyt tuon hetken ja tässä-ja-nyt elän uudelleen sen hetken valokuvaa katsoessani. Kuvat ovat minulle se todellisuus johon ripustaudun. Ne ovat yksin koettuja hetkiä, jotka haluan muidenkin näkevän, sillä niissä piilee se

⁶ Appignanesi, 2008, s. 94

miksi elän, sekä unohtamisen pelko.

Sartre jatkaa: ”Minä valitsen, koska minulta puuttuu ”jotakin”, jolla on arvoa; tämä etsimäni arvo tulee kuitenkin aina olemaan oman olemisen epätodellisuus.”⁷ Valokuvain juuri tuosta syystä. Minulta puuttui jotain olennaista maailmastani. Halusin muiston hetkestä, joka oli minulle tärkeä ja arvokas, tallentamisen arvoinen. Sillä ”jollain” oli minulle suurta tai vähäisempää arvoa, mutta sen saadakseni kuvasin valokuvan. Kuitenkin etsimäni tallentamisen arvoinen hetki ei kykene koskaan selittämään minulle kokonaan olemassaoloni tarkoitusta, hetki on aina epätodellinen. Silti halusin sitä, tarvitsin sitä ja sillä perustelin olemassaoloni itselleni ja muille. Itsekästä? Ehkä.

Puhuessani ”jostakin” usein tarkoitan sattumaa, tunnetta jota koen, yksinäisyyttä, tai jotain tiedostamatonta sisälläni, jota en osannut samaisella hetkellä selittää itselleni. Kuvan kautta näin sen ”jonkin” ja pystyin vihdoinkin nimeämään sen. Tuo ”jokin”, sattuman tuoma lisä, tuli esille kuvassa, johon valo

⁷ Appignanesi, 2008, s. 94

on piirtänyt vihreitä pilkkuja.⁸ En tiedä miten ne ovat siihen syntyneet. Filmin pinnalle on tallentunut jotain maagista, selittämätöntä, johon itse en ollut vaikuttanut. Ennen kuin olin skannannut negatiivin olin nähnyt vain kuvan, joka oli musta ja sisälsi vain hieman valoa. Nuo valopilkut olivat kuitenkin siellä, ja ne tulivat esiin työstäessäni lopullista kuvaa. Olin yllättynyt kokiessani sattuman tuoman ihmeen. Valokuva paljasti minulle hetken, jota olin tietämättäni metsästänyt.

Kuvasin sattumanvaraisesti, luottaen intuitioon. En suunnitellut kuviani etukäteen. Ne syntyivät kävellessäni, havainnoidessani näkemääni. Pysähdyin, koska minulle tuli tarve tallentaa hetki. En voinut ohittaa sitä hetkeä, tilannetta edessäni, koska pelkäsini unohtavani sen muuten. Se oli tarve kertoa näkemästäni, kokemastani ja omasta tunnemaailmasta.

2.2 Kukista – kasveista

Matkoillani minulla on ollut jokin tiedostamaton tarve hakeutua kasvien ja kukkien keskelle. Niiden viehätys piilee niiden hauraudessa, hetkellisessä

⁸ Kuvaliite, s. 9

elämänkaaressa. Ne loistavat lyhyen aikaa kunnes katoavat ja kuihtuvat. Kasvien keskellä tunnen itseni rauhalliseksi. Puistoissa, pihoilla, puutarhoissa hengitämme samaa ilmaa, sekä jaamme yhdessä tilan, jossa olemme. Koen olevani yhtä ja samaa organismia. Siinä flora ja fauna kohtaavat. Kukat ovat minulle kuin ihmisiä, kasvit näytteitä lujasta tahdosta elää, vaikka niiden elinkaari voikin olla kovin lyhyt. Valon keskellä ne kukoistavat ja kasvavat. Valosta minäkin kukoistan ja kasvan sekä sen avulla voin maalata kasvit esiin filmin pinnalle.

Aloin kuvata kasveja huomaamattani, niiden esteettinen olemus otti pauloihinsa. Osa kuvaamistani kasveista oli ikkunanlasin takana, unohdettu kastella ja jätetty kuolemaan. Toiset loistivat väreillään puutarhoissa, toiset ihmisten kodeissa. Osa oli jäljitely, muokattu ikuisiksi muovista. Silti, muovikukkaakin katsoessani koin saman kuin katsoessani elävää organismia. Mieleni lepäsi. Ne vain vetivät minua puoleensa. Kasvien keskellä tunnen olevani osa jotain suurempaa. Osa kokonaisuutta, jossa voin olla vapaasti. Kasveja katsoessani mieleeni nousi kysymys, jos heikotkin pärjäävät, miksen minäkin?

Tarkastellessani enemmän kuviani huomasin, ettei kyse ollut pelkästään kasveista, vaan paikoista ja hetkistä. Kuvat muuttuivat yhä enemmän minulle tunnetiloiksi. Huomasin hakeutuneeni paikkoihin, jotka olivat enemmän epätiloja ja hylättyjä asioita ja valokuvien muodostin näistä fragmenteista minun näköistäni tunnekartastoa. Valokuvan avulla voin osoittaa, että olen ollut tuon puun edessä, olen nähnyt tuon kukan, olen kuvannut kaiken kuin kartaksi itselleni. Ne ovat olleet minulle läsnä, silloin minäkin olen ollut siinä läsnä. Tila ja aika on pysähtynyt jähmettyen osaksi historiaa. Kuten Barthes on sanonut, että kamerat ovat itse asiassa näkemiseen tarkoitettuja kelloja. Kamera tallentaa aikaa, se on mekaaninen laite, joka pysäyttää hetken; kuoleman ja saman tien jatkaa matkaansa, aika jatkaa kulkuaan.⁹ Jokainen kuva on hetki ennen ja jälkeen sulkimen mekaanisen toiminnon, muisto tilanteesta jää kuvaan ja minun mieleeni. Linda Olssonin kirjoittamassa romaanissa Laulaisin sinulle lempeitä lauluja, vanha nainen kertoo hienosti muiston merkityksestä: "Alut ja loput ovat soljuvia, pitkiä tapahtumaketjuja, joiden silmukoista jotkut vaikuttavat kovin merkitykset-

⁹ Barthes, 1985, s. 21

tömiltä ja toiset taas ikimuistoisilta, vaikka todellisuudessa niillä on täsmälleen sama painoarvo. Mikä saattaa vaikuttaa erilliseltä, dramaattiselta hetkeltä, on pelkkä silmukka sen välillä, mitä oli ennen ja mitä tulee jälkeen.”¹⁰

2.3 Ihminen edessäni

Kasvit muuttuivat silmiäni edessä ihmisiksi, joihin halusin saada yhteyden. Hakeuduin kasvien seuraan, koska en saanut yhteyttä ihmiseen. Henkilöt elämässäni olivat kuitenkin läsnä silloinkin kun koin yksinäisyyttä. Halusin kokea yhteyden, tuntee yksinäisyyden heidän kauttaan. Aloin kiinnostumaan ajatuksesta tallentaa yksinäisyyden hetket väliltämme henkilökuvan avulla. Tunne, joka minulla oli ollessani heidän edessään kuvaajana, samalla tavalla kuin kuvatessani kasveja. Valokuvamuotokuvan historialla on pyritty kertomaan usein henkilöstä jotain, jokin syvempi analyysi tai ajatus, että se on ihmisen kuva ja kuva kertoo aina ihmisestä jotain enemmän, siihen sisältyvä väittäjä henkilön olemuksesta ja persoonasta. Valokuvalla on vahva suhde todellisuuteen ja indeksisyyteen. 1800-luvulla muotokuvaan liitettiin

¹⁰ Olsson, 2005, s. 58

näköisyyden tavoittelu, kuten Minna Ijäskin toteaa.¹¹ Pyrin kuvatessani ottamaan vallan ja alistamaan kohteeni omaan tarkoitukseeni. En ota klassisessa merkityksessä valokuvamuotokuvaa ihmisestä tai kerro sen enempää muotokuvassa olevasta henkilöstä. Haluan vain tallentaa henkilön ja tunteen, en kertoa itse kuvattavasta enempää. Minulle tärkeintä on tapahtuma, että tiedän tallentaneeni minulle tärkeän ihmisen ja sen seurauksena saan nähdä sen valokuvana. Olenhan läsnä siinä heidän kanssaan ja he minun kanssani. Kuten Ijäs toteaa, valokuva-
muotokuvan avulla ihminen viestii läsnäolostaan, jos puhutaan kuvan käytöstä sen yhteisöllisyyden näkökulmasta.¹² Se viestii enemmän valokuvaajan ja kuvattavan välisestä suhteesta, kommunikaatiosta. Juuri tuota kommunikaatiota minä haluan kuvallani välittää. Se on se hetki, jonka tallennan välillämme. Kuvaan jää yksinäisyys, jota minä tunnen.

Valokuva henkilöstä yleensä aina esittää kuvassa olevaa ihmistä, se on representaatio. Representaatio sanakirjan mukaan tarkoittaa esittämistä, korvaamista tai edustamista. Ja näin ollen muotokuva tai

¹¹ Ijäs, 2009, s. 92

¹² Ijäs, 2009, s. 105

potretti ihmisestä mielletään helposti esittävän jotakin, tässä tapauksessa ihmistä itseään. Miten siis esittää kuva ihmisestä ilman tuota representaation painoarvoa? Valokuvaajan vallalla. Kuvattavana oleva henkilö alistetaan, hänestä tehdään representaation uhri.¹³ Tällöin valokuvaajalle kuvaustilanteessa ja katsojalle katsomistilanteessa annetaan valta päättää miten kuva tulkitaan. Toinen tapa tulkita muotokuvaa on sen toistettavuudessa. Tällöin kuussa esiintyvien henkilöiden asennot alkavat vain viittaamaan kuvaajan tekemään valintaan toistaa sama kuvaustapa ja ympäristö. Itse yritän toiston kautta kertoa siitä tunteesta, jota koen heidän kanssaan, siitä yksinäisyyden hetkestä, joka on läsnä välillämme. Toistan saman rituaalin uudelleen ja uudelleen vain havaitakseni tosiasian, että yritän hakea kaltaisuutta jokaisen kanssa. Taimela on tutkimuksessaan tullut tulokseen, että ryhmään kuulumisen ja sen hyväksynnän yksi elementti on yksilön kokemus *kaltaisuudesta*; että on olemassa muita, jotka ovat minun kaltaisiani, samaa maata kuin minä.¹⁴ Hain sitä kaltaisuuden kokemusta, samaistumista tunteeseen, yksinäisyyteen. Heijastin omaa yksinäisyyttäni heihin ja toivon

¹³ Ijäs, 2009, s. 100

¹⁴ Taimela, 2007, s. 26

saavani vastaukseksi kaltaiseni tunnekokemuksen. Kantaisimme yhdessä yksinäisyyden.

Usein koen olevani yksin vaikka olenkin ihmisten ympäröimä. Jonkun seurassa saatan tuntee olevani paljon yksinäisempi kuin ollessani yksin. Minun oli tallennettava henkilöt, jotka ovat osa elämäni, sillä heidän seuraansa pakenen yksinäisyyttäni, vaikka vain kokeakseni olevani yksin heidän seurassaan. Halusin valokuvata tärkeitä ihmisiä ympäriltäni vain todetakseni, ettei minua ole unohdettu. Tallentamalla heidän kuvansa näen heidät ja itseni syntyneessä kuvassa. Muistan tilanteen ja henkilön, annan itselleni mahdollisuuden hengittää myös heidän kanssaan samaa ilmaa. Henkilökuvissa mennyt ja tuleva jatkavat matkaansa. Tilanteesta tulee muisto.

Minulle kuvaustilanteessa tärkeintä siis oli vain, että sain tallennettua henkilön itseäni varten. Kuvaustilanteessa olin vain sivustaseuraaja, joka sanoi minne katsoa ja miten päin seistä, en sen enempää osallistunut henkilöiden ohjaamiseen. Kuvattava sai olla kuten halusi. Valikoin kuvauspaikaksi neutraalin yksivärisen seinäpinnan, joka löytyi kuvattavan kotoa.

Tärkeintä paikassa oli yhteys välillämme, tunne jota hain. Yhteys, yksinäisyys, rauha, joka syntyi paikassa, jossa molemmat pystyivät olemaan läsnä. Minä, kamera ja kohde sen edessä. Valolla oli myös tärkeä osuus kuvaustilanteessa. Hain pehmeää luonnonvaloa, joka siivilöityisi ikkunan lävitse henkilöön. Valo ja varjo, jotka leikkisivät henkilön kasvoilla. Kuin paljastaen henkilön kaikki puolet samalla peittäen jotain varjoon. Salaisuuden, joka jäähmettyisi ja paljastuisi kuitenkin filmin pinnalle.

Otin henkilöstä neljä kuvaa, ensimmäisen jossa henkilö katsoo suoraan kameraan, muttei minuun. Seuraavat kuvat sivusta ja takaapäin samalla tavalla kuten rikolliset kuvataan. Toistin saman rituaalin jokaisen henkilön kanssa, sillä halusin heistä nuo neljä kuvaa joista näin kaikki puolet ihmisestä kuin veistoksena, mutta erillisinä kappaleina. Suoran katseen kameraan halusin aina, sillä halusin kuvattavani tuntevan olevan kameran edessä, tallennettavana, muttei tirkisteltävänä. Kuvalla, jonka sain, ei ollut merkitystä kuinka hyvin se onnistui. Kuva saattoi olla epäonnistunut tarkennuksen suhteen tai taustakankaan rypyjen osalta. Tärkeintä minulle oli vain saada tallennettua

kuvattava ja tunne tilanteesta. Itse kuvalla pyrin kerotomaan sen, että hän on siinä edessäni minun takiani ja minulle. ”Barthes on sanonut, että valokuvaajan ”toinen näkökyky” ei muodostu ”näkemisestä”, vaan läsnäolosta.¹⁵ Mikä on tämä näkökyky, se on rooli, jonka otan kun asetan itseni valokuvaajan asemaan ja jonkin toisen eteen. Olen siinä ja havainnoin, näen ja koen samaan aikaan. Otan kuvan, joka on minulle hetki, jonka tunnen samaan aikaan kun se katoaa. Silti oleminen tilanteessa vaatii minulta läsnäoloa todellisuuteen. Sana *läsnäolo* viittaa eksistentiaalisen mukaan suoraan hetkeen, joka on tässä ja nyt. Samaa aikaan tuo nykyhetki nähdään asiana joka pitää sisällään muutoksia. Muutokset on pantu alulle menneisytydessä, jotta ne olisivat mahdollisia tulevaisuudessa. Hetken muutos on väistämätön.¹⁶ Ilman näitä kuvia henkilöistä tuntisin oloni tarpeettomaksi. Kuvat ovat todisteita hetkistä, joita olen elänyt heidän kanssaan.

2.4 Välineestä

Valitsin välineekseni kaksisilmäisen Yashica kameran,

15 Barthes, 1985, s. 53

16 Appignanesi, 2008, s. 96

sen pienuuden, arvaamattomuuden ja yllätyksellisyyden takia. Sen fyysinen koko antoi minulle vapauden pitää sitä itseäni lähellä, se ei pelottanut olemuksellaan tai vieraannuttanut minua itse kuvaustapahtumasta. Kamera etäännytti, sillä suoraa katsekontaktia en kuvattavan kanssa saanut. Kuvasin Yashicalla, koska sen kanssa pystyin olemaan sivustaseuraaja. Piilouduin tavallaan kamerani taakse. Voin olla tarkkailija, mutten ole tirkistelijä, kuten monen perusjärjestelmäkameran kanssa koen olevani.

Yashica on kaksilinsinen keskikoon filmikamera. Kameran valintaan vaikutti sen helppous, joka mahdollisti sen kuljettamisen mukana oikeastaan missä vain. Sekä esille ottamisen nopeus juuri kokonsa puolesta. Samoin sen vanhanaikainen olemus, historia, josta mieleeni tulee Diane Arbus ja hänen tapansa työskennellä. Hän etsi ja kuvasi arkipäiväisiä hetkiä, sekä jotain yllättävää ja epätavallista jota näki. Arbusin löytöretket todellisuudesta ja illuusioista kameran etsimen läpi tarjosivat taiteellisen näkemyksen, jonka tarkoitus oli sumentaa näiden kahden eroaisuudet ja yhdistää ne yhdeksi.¹⁷ Kuvat tarjoavat siten magiaan

17 Parchin, http://arthistoryabout.com/library/weekly/bl_arbus_revrev.htm

ja todellisuutta yhdessä.

Haasteeksi välineen valinnassa osoittautui sen arvaamattomuus ja herkkyys kuvan tarkentamisen suhteen isoa aukkoa käytettäessä, sekä kaksilinsin kameran tuoma vääristymä, sillä alempi linssi ottaa kuvan ja ylempi linssi näyttää näkymän. Tätä vääristymää en useinkaan muistanut kompensoida, tai edes ajatellut kuvaustilanteessa. Yritin kuitenkin huomioida alemman linsin suhteen, muuten esimerkiksi kasvilehti olisi saattanut peittää sen kokonaan. Silti se mitä filmille valotin sisälsi rituaalinomaisen toiminnan joka kerta. Hengitin sisään, painoin pään alas, katsoin etsinkuuluun, pidätin hengitystä ja painoin laukaisijaa. Se oli magiaa ja meditoinnin kaltaista toimintaa. Salaisuus, jonka tallensin.

On aina yhtä jännittävää odottaa filmien kehitystä ja saada kuvat käteen, koska en osannut aavistaa mitä sieltä tulee. Ovatko kaikki kuvat tarkennuksen, aukon valinnan, valotuksen ja muiden tekijöiden suhteen onnistuneita vai eivät. Oli kyse sattumasta. Tein usein kuvaustilanteessa ratkaisuja, joiden seurauksia osasin vain aavistella. Kuten Barthes sanoo puhuessaan

kamerasta, se särkee poseerauksen ja hetken kuoletavan kerroksen.¹⁸ Äänet, jotka lähtevät kamerasta sulkimen auetessa ja sulkeutuessa olivat minulle juuri se tärkeä hetki, jolloin päästin irti siitä hallitsevuudeksi tilannetta kohtaan ja annoin sattumalle kaiken tilan. Suljin usein omatkin silmäni ja toivoin, että sulkimen ääni säpsähdyttäisi kohteen ja saisin tallennettua sen yksinäisen hetken, joka pystyi olemaan mitä vain. Näin epäonnistumisen ja sattuman tuoma jännitys paljastaisi sen mitä itse en voinut hallita. Kuva voisi epäonnistua täysin, tai siihen voisi tulla elementtejä joita minä en voinut hallita; epäterävyys, kohde liikahtaisi, minä täryttäisin kameraa, kohde säikähtäisi ja sulkisi silmänsä tai ne jäisivät puoliksi auki/kiinni sulkimen tehdessä työtään. Kokeilin valitsemalla ison suljin aukon tuomaa pehmeyttä, pidemmän suljinajan mahdollistamaa tärehdystä tai alivalotusta, että sain kuvan pysymään terävänä. En halunnut liikaa painoarvoa kuvan onnistumiselle, annoin sille mahdollisuuden tuoda jotain yllättävää lopulliseen kuvaan. Tiesin vain, että kuvattava oli.

3. Snapshot

18 Barthes, 1985, s.21

Snapshot-estetiikka syntyi 1970-luvun alussa ja oli huipussaan aina 1980-luvun puoliväliin saakka.¹⁹ Kuvien aiheet, rajaus ja kuvaustapa, jopa kamera, sanelivat paljolti sitä miltä snapshot-estetiikka näytti. Aiheet olivat hyvin yleisiä, tavallisia, rajaus tapahtui sattumanvaraisesti ja nopeasti ilman suunnittelua, eikä kuvan tarkennuksesta tarvinnut välittää. Kuva saattoi olla tarkoituksellisesti suttuinen tai jopa epätarkka, sillä pääasia oli, että kuva oli näpsästy, siis otettu ja tallennettu. Snapshot-estetiikkaa edustavat mm. Garry Winogrand, Diane Arbus, Wolfgang Tillmans ja Nan Goldin.

Tavassani kuvata on paljon samaa taustalla: kuvat syntyvät sattumanvaraisesti ja intuitiolla. Kuvien laadullisella onnistumisella ei ole painoarvoa, vain hetken pysäyttämällä ja kuvan saamisella, muiston tallentamisella. Muuten kuvat ovat estetiikaltaan erilaisia. Henkilökuvissa muotokieli on saman suuntaista, henkilö on sijoitettu keskelle kuva-alaa kuten snapshot muotokuvissa usein on, mutta tapa jolla kuvattaviani kohtelen ei ole yhteneväistä snapshot-estetiikan kanssa. Otan kuvan, koska sen kautta haluan säilöä sen tunteen, mikä meillä on henkilön

19 http://en.wikipedia.org/wiki/Snapshot_aesthetic

kanssa. En hyökkää ja paljasta jotain rosoista pintaa yksityisestä. En koe olevani hyökkääjä, pikemminkin tarkkailija ja aistija. Kuviini on siten muodostunut omanlaisensa estetiikka, joka on hieman melankolinen, rauhallinen ja hiljainen, jopa pysähtynyt. Kuvissa ei ole snapshotiksi yleensä tarkoitettua liikettä, hetken pysäyttämistä ja vangitsemista siinä mielessä. Ne ovat minun elämäni pysäytyskuvia, hetkiä joita ei tarvitse juosta ohi, vaan joissa voi hengittää.

4. Tunne kuvassa

Symbolistitaiteilijat uskoivat, että taiteen pitäisi kuvata tunnetta tai ideaa mieluummin kuin realistien ja impressionistien lanseeraama totuudenmukaisen maailman kuvaaminen objektiivisesti ja teko-tieteellisesti.²⁰ Valokuvatessani pyrin samaan, en vain pyri tutkimaan elämää, vaan tunnen sitä kuvien kautta. Samaa ajatusta tuki New Document -näyttely vuodelta 1967, jossa oli mukana Diane Arbus, Lee Friedlander ja Garry Winogrand. Kuraattori John Szarkowskin sanoin "Heidän tavoitteensa ei ole ollut parantaa elämää, vaan tuntea se."²¹ Voiko sen

20 Myers, http://www.metmuseum.org/toah/hd/symb/hd_symb.htm

21 Arbus, Sussman, 2003, s.179

hienommin tehdä valokuvia, kuin tuntea näkemänsä ja kokemansa ja antaa se kuvan kautta. Mielestäni ei.

Muistan kuinka ensimmäisen kerran näin Gerhard Richterin kuvan Betty.²² Luulin se olleen valokuva, mutta se osoittautui lopulta maalaukseksi. Tekotavalla ei ollut merkitystä, vaan tunteella, jonka koin maalausta katsoessani. Se vyöryi ylitseni ja sai minut hengittämään syvään. Tulin surulliseksi ja olisin halunnut nähdä nuo poiskäännetty kasvat ja sen kun käsivarren voima pettä ja tyttö romahtaa kasaan. Tunne otti vallan ja koin vahvan elämyksen. Maalauksessa tyttö on yksin, minä olin yksin katsoessani sitä ja yksinäisyys jäi välillemme. Kyseiseen maalaukseen on saatu luotua tuo outo tunne, jonka voi säilöä kuvaan. Tunne, jota itse metsästäni kuvillani. Sitä, että joku vyöryy lävitseni. Sama tapahtuu Richterin muiden maalausten ja valokuvien kohdalla. Maalauksia maisemista, joita on määrällisesti paljon, mutta niihin on saatu sisällytettyä se tunne paikasta, ajasta ja hetkestä. Maalaukset maisemista toistavat samaa, on usvaa, vihreää, mitään ei tapahdu. Silti pakahdun niitä katsoessani. En yksittäisen kuvan kohdalla, vaan valtavan määrän takia. Kuvat ovat sarjasta Atlas, joi-

22 kuvaliite ks. s. 18

hin Richter on valokuvannut maisemia ja muodostanut niistä miniatyyrimaailman.²³ Näiden valokuvien pohjalta ovat syntyneet kuvakollaasiarkit sekä fotorealistiset, mutta jäljeltään pehmeät maalaukset. Niitä katsoessani koen pakahtumisen tunteen, sekä levon kun huomaan katsovani maisemaa ja kasvillisuutta. Tunne ottaa minussa vallan.

Winogrand on sanonut haastattelussaan, ettei häntä voisi vähempää kiinnostaa mitä ihmiset tuntevat ja ajattelevat kuvaa katsoessaan.²⁴ Minusta se on naurettava ajatus. Tunteen herättäminen kuvan avulla on yhtä tärkeää kuin puhutulla sanalla. Valokuvan voima on juuri siinä, että se voi herättää tunteita, muistoja ja jotain mitä emme välttämättä pysty sanallistamaan. Valokuva saa meidät pysähtymään. Sama kuva voi saada kahden ihmisen välillä täysin erilaisen tunteen ja se on yhtä oikein. Jokainen on oikeutettu omaan kokemukseensa kuvasta, silloin kun puhutaan tunteen herättämisestä ajatuksesta. Valokuvat ovat juuri se väylä kertoa tunteesta, jota koin ja sen halusin näyttää. Minua kiinnosti saavatko ne herätettyä kiinnostuksen tai kerrottua yksinäisyyden tunteesta-

²³ kuvaliite, ks. s. 18

²⁴ Diamondstein, <http://www.jnevins.com/garywinograndreading.htm>

ni. Toivon niin.

Barbara Bolt on todennut, että toiminta tuottaa todellisuutta, representaatio syntyy toiminnasta.²⁵ Kuvaustilanne tuottaa siten minulle kuvan siitä todellisuudesta, jonka edessäni näen. Kuvan tehtävä määrittyy kuvaustilanteen toiminnan luonteen kautta. Näin saan kuvan siitä hetkestä, joka on edessäni ja toiminnallani tilanteessa määritän siihen sisältyvän sanoman tai viestin. Haluan välittää sen pakahtumisen tunteen, joka minulla on kuvaa otettaessa: Olen yksin.

4.1 Kuvamassalla kerron tunteesta

Kuva sisältää aina viestin, se on selvä. Mutta viesti ei välttämättä ole kirjattu kuvaan selvin merkein. Kommunikaatio tapahtuu silloin muiden kuvallisten ominaisuuksien, ilmeiden, eleiden, tunteiden ja läsnä olevan ihmisen kautta. Kuvalla voidaan kommunikoida perinteisiä kuvallisia tapoja hyväksikäyttäen, mutta siihen voidaan myös sisällyttää yksilöllisiä viestejä, joita ei ole tarkoitettu katsojalle vaan vain

²⁵ Ijäs, 2009, s. 108

Vasemmalla:

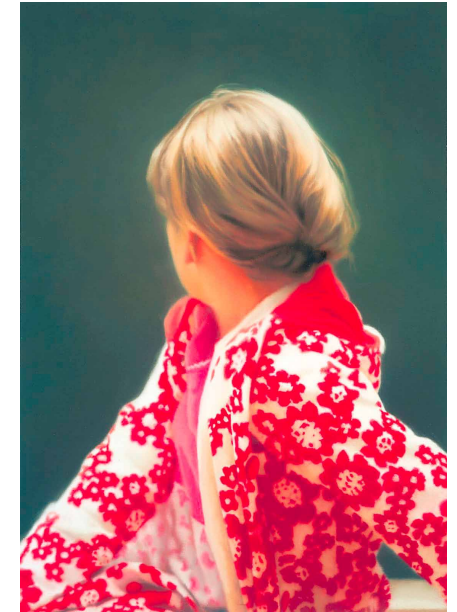
Richter, Gerhard, Atlas Sheet 171, 1969

Richter, Gerhard, *Little Landscape at the Seaside*, 1969

Richter, Gerhard, *Landscape near Koblenz*, 1987

Oikealla:

Richter, Gerhard, *Betty*, 1988

tekijälle ja kuvattavalle.²⁶ Tällöin kommunikaatio kukaan kautta on jotain mikä jää katsojalle avoimeksi, kuten omissa kuvissani, joihin sisällytän mukaan tunteen yksinäisyydestä. Kuva saattaa näin kääntyä sisäänpäin, kohti tekijää eikä aukene ulkopuolelle ilman muiden kuvien antamaa tukea. Silti uskon, että yhteen kuvaan sisällytetty sanoma kääntyy ulospäin, kohti katsojaa, kun kuvan viesti ja emootio kohtaavat kuvapinnalla. Kuvieni kohdalla valokuvien runsas määrä niputtaa koko sen tunteen yhteen, tehden hyvin yksityisestä yksinäisyyden tunteesta yleistettävän tunteen, jonka jokainen on omalla kohdallaan jossain vaiheessa kohdannut.

Runsas kuvamäärä kohdallani tarkoittaa, ettei yksittäisellä kuvalla ole niin suurta painoarvoa. Yksittäisistä kuvista tulee joukko, jolla tunnen paremmin kertovani yksinäisyydestä. Massan kautta aiheen käsittely ja pakonomainen tarpeeni tallentaa tulee esille. Kuten valokuva-albumien kohdalla voi huomata. Siinä on joukko kuvia jonkun elämästä, ei välttämättä kronologisessa järjestyksessä, mutta se esittää harkitun kokonaisuuden henkilön elämästä.²⁷

26 Ijäs, 2009, s. 108

27 Molesworth, 1996, s. 11

Albumiin saa sisällytettyä tarinan, kertomuksen koetusta tapahtumasta, tai ajanjaksosta. Samaa toteutustapaa käyttää hyväkseen Wolfgang Tillmans tehdessään kuvakirjoja, tai kuva-albumeita, kokonaisuuksia omasta näkemästään maailmasta. Helen Molesworth sanoo Tillmansin albumeiden, paremminkin valokuvakirjojen, olevan enemmän hämmäntäviä tässä genressä. Ne eivät keskity nimenomaan vain muotokuvaan, perhesuhteiden kuvaimiseen tai vaihtoehtokulttuureihin. Niistä ei löydy selvää kertomusta tai tarinaa, vaan ne ovat enemmänkin matkakertomuksia, kuvasarjoja, jotka koostuvat päiväkirjanomaisista jäljistä tai merkinnöistä.²⁸ Oma kuvamateriaalini on samanlaista – tunteiden merkintöjä, jälkiä ja muistikuvia elämänvaiheistani ja kokemusmaailmastani.

5. Muisto ja aika

Kuvat ovat muistoja, tallenteita, valokuvia hetkistä, jotka ovat silmiäni edessä tapahtuneet ja jotka olen valokuvan muotoon tallentanut. Aivan kuten Barthes on kirjoittanut, myös minulle valokuva on todiste

28 Molesworth, 1996, s. 11-12

siitä, että 'tämä on ollut', sen noema.²⁹ Valokuvaa on pidetty muistiona, tallenteena, siitä saakka kun valokuvaus on keksitty. Kameran esiin ottaminen merkitsee aina tilanteen olevan muistamisen arvoisen, jollain tapaa tärkeä. Vaikka asiat rikkoontuvat, maisemat muuttuvat ja ihmiset kuolevat, valokuva kestää ja antaa mahdollisuuden muistaa mitä on ollut. Se on juuri valokuvan voima sekä muistoarvo ja se näyttäytyy suurena määränä ihmisten perhealbumeissa, sekä snapshot kuvissa, joilla dokumentoidaan omaa historiaa ja arkipäivää. Kuvilla voi jättää jäljen tuleville sukupolville, sekä läheisilleen.³⁰

Mitä enemmän muistoon uskon, alan olla eri mieltä Barthesin kanssa ja pahoitan mieleni. Hänen mukaansa valokuva ei ole koskaan olemukseltaan muistoa.³¹ Minusta tuntuu, että valokuva on juuri sitä, tuon muiston ja tunteen säilöäjä. Sen olemus on muistoa, joka salpaa hengitykseni ja ajatukseni, vie den minut siihen hetkeen, joka edessäni valokuvassa näkyy. Valokuva antaa uskoa johonkin sellaiseen, mistä voin pitää kiinni. Valokuva näyttää sellaista,

29 Barthes, 1985, s. 83

30 Rogers, <http://www.answers.com/topic/memory-and-photography>

31 Barthes, 1985, s. 97

jonka muistan, jotain jota haluan muistaa ja jota en halua unohtaa. Valokuvat eivät ole vain tuotettuja muistoja ja mielikuvia, ne ovat paremminkin ilmauksia halusta pitää muistosta kiinni. Garry Winogrand on sanonut, että valokuva on illuusio tapahtumasta, millaisena kamera näki tietyn ajan ja paikan.³²

Valokuvan sanotaan usein jäävän vain valokuvaksi. Yhteiskunnalla on tarve tehdä ikonisia valokuvia, yksilöillä ei ole samaa tarvetta. Mutta molemmat haluavat käyttää valokuvaa tavalla, joka muokkaa ihmisen identiteettiä. Muistot määrittävät identiteettiä ja valokuvat auttavat meitä tuossa prosessissamme olemalla aktiivinen vaikuttaja muistojen muodostumiseen ja muistamiseen, sekä mahdollisesti niiden muokkaamiseen.

5.1 Valokuva ei voi olla 'muistikuva'

Catherine Keenan on kyseenalaistanut ideaa, jossa valokuvan vahvat ikoniset ominaisuudet väistämättä korvaisivat ne lukemattomat yksityiskohdat kokemuksesta, jotka on valokuvassa esitetty. Sekä ajatusta siitä, että loppujen lopuksi vain valokuva
32 http://en.wikipedia.org/wiki/Garry_Winogrand

itsessään on se mikä muistetaan. Valokuvat eivät ainoastaan täydennä muistoa, vaan voivat myös määrittää sen.³³ Minulle valokuvan voima ja tiedostamattoman esiintulo, johtuu juuri siitä fyysisestä kuvasta jonka näen. En ole välttämättä tiedostanut hetkiä, joita olen valokuvien tallentanut, ennen kuin näin sen hetken tallennettuna kuvassa. Se yhdistyi kuvassa muistoon ja tunteeseen, jonka olin kokenut. Kuvasta tuli minulle muistikuva ja tiedostamaton prosessi sai kokemuspohjan, sekä muisto sisällön. Tämä toiminta on ohjannut paljolti omien kuvieni syntyyn, sekä muiston muodostumiseen ja kuvan sisällön ymmärtämiseen. Tallensin ja tallensin, mutta vasta kuvan nähdessäni ymmärsin miksi. Täytin sitä tyhjiötä, jota yksinäisyys minussa herätti. Haluni ymmärtää itseäni ja näyttää yksinäisyys kuvien kasveista, ihmisistä, paikoista ja hetkistä oli minulle lopulta se, joka määrittä kuvien sisällön. Kuten myös Susan Sontag on myöhemmin myöntänyt, että tietty kuva voi syventää oman menneisyytensä ymmärtämistä. Nähdessäni kuvat, joita olin ottanut auttoivat ymmärtämään miksi olin ne kuvannut. Kuva määrittä muistini kertomusta tapahtumasta ja muuttui siten

33 Rogers, <http://www.answers.com/topic/memory-and-photography>

varsinaisesti muistikuvaksi tapahtuneesta.

Kirjassa *Mihin uskovat eksistentiaalistit* Appignanesi kirjoittaa: ”Toisto ja muistelo ovat samanlaatuista liikettä, ainoastaan vastakkaisiin suuntiin; sillä se mitä muistellaan, on ollut, ja siis toistetaan taaksepäin, kun taas varsinainen toisto muistellaan eteenpäin. Tästä johtuen toisto tekee, jos toisto on mahdollinen, ihmisestä onnellisen, kun taas muistelo tekee ihmisestä onnettoman.”³⁴ Minulle muistot, eivät tuota onnetonta oloa, päinvastoin ne selvittävät niitä, mutta toiston kautta, jonka saan valokuvan avulla. Kuvaa katsoessani voin toistaa tunteen ja nähdä sen hetken siinä edessäni ja saan kiinni todellisuudesta. Kuvalla on valtava voima tunteen palauttajana.

6. Prosessi

Aloin kuvata kuvasarjaani *Kun Floora ja Fauna kohtaavat* alkuvuodesta 2010. Kuvaaminen alkoi sattumalta, kohdatessani henkilökohtaisen kriisin; eron. Valokuvien täytin sitä tyhjiötä, joka sisälläni asui. Halusin täyttää sen pienillä fragmenteilla, paloilla, joita silmiäni eteen osui. Kuvain vimmattusti omasta

34 Appignanesi, 2008, s. 45

näkökulmastani. Täytin filmirullan toisensa perään kuvilla, joita koin pakottavaksi tarpeekseni ottaa. Jokin sanoinkuvaamaton tunne, sisäänpäinkääntyneisyys, hiljaisuus ja ahdistus kuvaamissani paikoissa, kasveissa ja maisemissa täytti sitä kaipausta ja tyhjyyttä, jota koin. Yksinäisyys, sen halusin tallentaa.

Koko prosessi alkoi Dublinista keväällä 2010. Elämäni oli kääntynyt nurin. Olin sekaisin ja hämentynyt ympärilläni tapahtuvista asioista. Pääsin vieraaseen paikkaan, tuntemattomaan, jossa en ollut kenellekään kukaan. Aloin täyttää todellisuuttani kuvina, joita näin ympärilläni. Ne olivat hetkiä joihin tartuin, koska pelkäsin niiden muuten unohtuvan. Halusin ripustaa itseni niihin ja siten ajatella olevani olemassa. Kuvanottaminen oli hetki, jonka tiesin jäävän minulle ilman, että kukaan veisi sitä pois. Se oli se yksinäisyyden tunne, jonka halusin tallentaa ja samalla näyttää. Tältä maailmani näyttää ja tältä minusta tuntuu.

Matka jatkui kaupunkien kautta toiseen. Vain matkoillani otin kuvia, sillä ne olivat minulle niitä yksinäisyyden ja käännekohtien hetkiä, jotka minun oli

pakko tallentaa. Sattuma ja intuitio sanelivat paljolti tekemistäni. En suunnitellut ottamiani kuvia, vaan otin ne, sillä minulla oli tarve ne tallentaa. Kuvain kävellessäni yksin vieraisissa kaupungeissa. Kuvain tyhjiä paikkoja, joissa luonto oli hiljaa, kasvit jätetty yksin lasiruudun taakse, lumi peittänyt alleen kaiken sen vihreyden ja kauniita, väriloistossaan kukkuvia kukkia. Hain ja etsin tunnetta itsestäni, sitä mitä en osannut sanallistaa. Kuvalla ja toiminnalla, valokuvaamalla täytin sitä.

Syksyllä 2011 kiinnitin huomioni jo ottamiini kuviin, sillä niissä esiintyi paljon kuvia kasveista ja kukista. Kuvia, joiden tarkoitusta en ymmärtänyt. Miksi täytän filmirullia tällaisella visuaalisella maailmalla? Löysin merkinnän muistikirjastani 1.10.2011: ”Kukat, nuo hennot ja kauniit asiat. Vievät päivä päivältä enemmän huomiotani. Haluan niitä. Etsin niitä. Hakeudun niiden pariin. En saa niistä kuitenkaan mitään, ne eivät puhu minulle! Niiden estetiikka vain puhuttelee minua. Kauneus, värit, hetkellinen elämä. Ne antavat iloa, surua, rauhaa.” Katsellessani kuvia huomasin niissä esiintyvän samanlaista yritystä visuaalisoida tunnekokemus tai paremminkin tunteiden

kirjo, joka sisälläni velloi. Tuolloin en vielä saanut kiinni siitä, mitä kaikki kuvatut ruudut oikeasti olivat, tai miksi tallensin niitä edelleen pakonomaisesti. Seuraava merkintä muistikirjassani avasi kuvieni merkityksen, 17.11.2011: ”Huomaan kuvaavani kukkia, kasveja. Paljon. Tiloja, epäpaikkoja, puistoja, hylättyjä asioita. Havainnoin yksinäisyyttä. Kuvat ovat pysähtyneitä, edustavat minulle menetystä, menetettyä ihmistä, elämää, hylätyksi tulemista, jättöä. Ne ovat kuin omakuvia tunnetiloista, joita minulla on. Päiväkirjanomaisia asioita, joita pakonomaisesti tallennan etten unohda, tai ettei minua unohdeta... Valokuvat ovat tallenteita, tarpeita tulla nähdyksi. Kuulluksi. Minulla on tarve tulla nähdyksi, kuulluksi. Pakonomainen tarve kertoa tarinaa, jättää jälki tulevaan, menneeseen. Muistaa ja kertoa.”

Lopuksi

Minulle kuvan tekeminen on ollut itsereflektioinninväline, jonka kautta olen halunnut selvittää itselleni ja muille omaa sijoittumistani tähän maailmaan, sekä miksi olen kuvannut nämä kuvat. Ne ovat yrittäni ymmärtää sattumanvaraista tekemistäni. Kuvan

kautta olen pystynyt havainnollistamaan olemassaoloni tarkoitusta ja tekemistäni; miksi teen valokuvia. Täytin tyhjiötä sisälläni, jota en välttämättä osannut itselleni sanallistaa ja tarvettani näyttää siten kuvin se tunne ja maailma, jonka minä koen valokuvan sekä tekemisen kautta. Tämä prosessointi jatkuu läpi elämäni, tämä nimenomainen prosessi on ollut vain yksi sektori siitä mitä haluan ja uskon kuvan voivan antaa. Uskon, että omakohtaisen kokemuksen kautta pystyn välittämään häivähdyksiä hetkittäisistä välähdyksistä yksinäisydentunteistani, siitä subjektiivisesta, mutta kollektiivisesta maailmasta, jota me kaikki sisäsyntyisesti kannamme mukamme. Kirjallisuudentutkija Päivi Kosunen on todennut, että perusteeksi oman tekstin kohtelemiseen totuudellisena riittää se, että ei pyri väittämään omaelämäkertaansa yleisenä totuutena, vaan sanoo: ”Tämä on minun elämäni totuus”.³⁵ Sama pätee siten valokuviini, ne ovat se totuus minun kannaltani, enkä muuta väitäkään.

35 Ijäs, 2009, s. 116

Lähdeluettelo:

Painetut lähteet:

Appignanesi, Richard: *Mihin uskovat eksistentiaalistit*. Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2008.

Arbus, Doon, Elisabeth, Sussman: *A chronology*. Arbus, Diane: *Revelations*. Schirmer/Mosel, Saksa 2003.

Barthes, Roland: *Valoisa huone*. Gummerus Oy, Jyväskylä 1985.

Ijäs, Minna: *Esittää ja esittäytyä – Ihmisiä valokuvamuotokuvissa 1920-luvulla*. Toim. Erävaara, Taina, Tanskanen, Ilona: *Välissä – valokuvat ymmärtämisen välineenä*. Saarijärven Offset Oy 2009.

Molesworth, Helen: *Picture books*. Tillmans, Wolfgang: *for when I'm weak I'm strong*. Näyttelykatalogi Kunstmuseum Wolfsburg, Cantz Verlag, Saksa 1996.

Mäkelä, Katariina: *Kukaan ei kuule hiljaista huutoani: Itsensä yksinäisiksi kokevien korkeakouluopiskelijoiden käsityksiä yksinäisyyden syistä*. Pro gradu –tutkielma, Kasvatustiede Opettajankoulutuslaitos, Helsingin yliopisto 2010.

Olsson, Linda: *Laulaisin sinulle lempeitä lauluja*. Gummerus Kustannus Oy, Helsinki 2005.

Richter, Gerhard, koonnut Obrist, Hans-Ulrich: *100 Pictures*. Cantz Verlag, Saksa 1996.

Taimela, Sari: *Yksinäisyyden avaruus–Yksinäisyyskokemuksen tilat ”Yksin”-kirjoituskilpailun aineistossa*. Lisensiaatin-tutkielma, Nykykulttuurin tutkimuskeskus, Jyväskylän yliopisto 2007.

Ei painetut lähteet:

Diamonstein, Barbara: *An Interview With GarryWinogrant*, 1981–1982, Rizoli; New York .
<http://www.jnevin.com/garywinograndreading.htm>, luettu 12.3.2013.

Myers, Nicole: *Heilbrunn Timeline of Art History*. New York: The Metropolitan Museum of Art, 2000–.
http://www.metmuseum.org/toah/hd/symb/hd_symb.htm, luettu 21.2.2013.

Parchin, Stan: *Diane Arbus Revelations; A special exhibition review*.
http://arthistory.about.com/library/weekly/bl_arbus_revrev.htm, luettu 12.3.2013.

Rogers, Molly: *Memory and Photography*.
<http://www.answers.com/topic/memory-and-photography>, luettu 26.2.2013,

<https://www.nyyti.fi/tietoa/yksinaisyys-koskettaa-joskus-kaikkia/>, luettu 7.2.2013

http://en.wikipedia.org/wiki/Garry_Winogrand, luettu 12.3.2013

http://en.wikipedia.org/wiki/Snapshot_aesthetic, luettu 21.2.2013

